

Проект на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 10.12.2020 г. - 31.01.2021 г. Неактивна

Номер на консултация: #5649-K

Област на политика: Архив - Социална политика и заетост

Тип консултация: ---

Вносител: Министерски съвет и неговата администрация

Тип вносител: Национално

Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 * ще подпомогне обединението на усилията на национално и регионално ниво, на всички заинтересовани страни, включително на ромите, за да се предприемат действия за преодоляване на едно от най-сериозните социални предизвикателства, а именно да се сложи край на изключването им. Основните приоритети, по които отговорните институции имат дългосрочни ангажименти и продължават да работят се подсилват и подкрепят от взаимно допълващи се хоризонтални цели: предотвратяване на дискриминацията чрез насърчаване на равенство, приобщаване и участие на ромите. *Обновено на 19.01.2021 г.: Предвид постъпило до председателя на НССЕИВ предложение от група неправителствени организации и сдружения за удължаване на срока за провеждане на консултациите по проект на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 *, предвид сериозния обществен интерес и с оглед осигуряване на достатъчно широко обществено консултиране на процеса, срокът за провеждане на консултациите по проект на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 * се удължава до 31.01.2021 г. (предишен срок - 09.01.2021г.)

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерски съвет и неговата администрация

Адрес: София, бул. "Княз Александър Дондуков " № 1

Електронна поща: gis@government.bg

Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);
- Официалния адрес за кореспонденция.

Полезни връзки

Съвет за административната реформа - <https://www.strategy.bg/bg/advisory-boards/203/view>

Документи

Пакет основни документи:

[Проект на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 - вер. 1.0 | 10.12.2020](#)

[Становище на Български институт за правни инициативи \(получено по ел. поща на 8 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 08.01.2021](#)

[Становище на Красен Станчев \(получено по ел. поща на 8 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 11.01.2021](#)

[Становище на Майя Грекова \(получено по ел. поща на 8 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 11.01.2021](#)

[Становище на Постоянна Ромска Конференция \(получено по ел. поща на 9 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 11.01.2021](#)

[Становище на Хабитат България \(получено по ел. поща на 9 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 11.01.2021](#)

[Становище на Коалиция "Граждани за демократична и правова държава" \(получено по ел. поща на 9 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 11.01.2021](#)

[Становище на Национален съвет на ромите в България \(получено по ел. поща на 9 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 11.01.2021](#)

[Становище на ПП Възраждане \(получено по ел. поща на 31 януари 2021 г.\) - вер. 1.0 | 01.02.2021](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

Автор: Атанас Стоянов (31.01.2021 23:14)

ПОЗИЦИЯ НА РОМСКИТЕ МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ ОТНОСНО НАЦИОНАЛНАТА РОМСКА СТРАТЕГИЯ ДО 2030 И ПРЕПОРЪКИ 3

Позицията е достъпна на български език тук:

<https://phirenamenca.eu/wp-content/uploads/2021/01/BG-Roma-Youth-Recommendations.pdf>

Автор: Деян Колев (31.01.2021 21:18)

Център Амалипе отказва да участва в настоящия процес по изработване на НСИР - част 2

1. Новият стратегически документ да бъде изготвен с реално участие на широк кръг от ромски организации, медиатори, учители и други заинтересовани страни след широк консултативен процес на местно, регионално и национално ниво. Този консултативен процес трябва да достигне и до ромските квартали. Настояваме да бъдат организирани също така дискусии с образователни медиатори и учители (включително от ромски произход), здравни медиатори и лекари (включително от ромски произход) трудови медиатори, неправителствени организации и граждански групи;
2. Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021 - 2030 да бъде изработена и приета, заедно с План за действие, нов механизъм за изпълнение и нов механизъм за мониторинг. Необходимо е в тях да бъдат заложи ясни отговорности и финансиране за реалното изпълнение на стратегическия документ. Изработването и приемането на целия пакет от съпътстващи документи е предпоставка за постигането на предвижданите цели;
3. Изработването на новата Национална стратегия и съпътстващите я документи да не се осъществява само от Националната контактна точка и други административни звена, а да включва участието на основните политически лица, имащи отношение към интеграционната политика - Вицепремиер, министри,

отговарящи за ключовите сфери, Председател на КЗД, Национален омбудсман и др. Тяхното участие и реален ангажимент са необходима предпоставка новият документ да съдържа реални политически ангажименти, които не могат да бъдат поети от експерти и други административни лица.

На базата на всичко посочено по-горе Център Амалипе отказва да участва в настоящия процес по изработване на неясния документ, наречен "Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021 - 2030" докато не бъдат отстранени посочените по-горе недостатъци и не бъде гарантиран широк консултативен процес.

Автор: Деян Колев (31.01.2021 21:17)

Център Амалипе отказва да участва в настоящия процес по изработване на НСИР - част 1

Процесът на изработване на настоящата Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021 - 2030 е хаотичен и без участието на широко представителство на заинтересованите страни в частност на ромското гражданско общество. Работният вариант, върху който се надгражда този процес, е слаб като отстъпва, както на възможностите, предоставени от Стратегическата рамка на ЕС за ромите за равенство, включване и участие, така и на някои от основните постижения на настоящата Национална стратегия за интеграция на ромите. Процесът протича в изключително неподходящ предизборен период и движещ мотив в него е желанието да се отговори по формален начин на изискването за отключващото условия 4.1.8, отнасящо се до програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд. Реална е опасността да бъде изработена неработеща Национална стратегия, а процесът да бъде използван за засилване на антиромската дискриминация в предизборния период.

Поради всичко посочено настояваме:

1. Новият стратегически документ за равенство, приобщаване и участие на ромите да бъде изработен след провеждането на парламентарните избори. Необосновано е толкова важен документ да бъде изработен в самия край на мандата на определено правителство, особено на фона на предвиденото му приемане единствено с решение на Министерски съвет. Категорично необосновано е приемането на толкова важен документ с решение на Министерски съвет на последното заседание на Министерския съвет. Аргументът, че това е едно от отключващите условия, които са задължителни при предоставянето на първия работен вариант на Споразумението за партньорство, не може да обоснове приемането на слаба стратегия. Необходимо е новата Национална стратегия за равноправие, приобщаване и участие на ромите да бъде изработена и приета от Министерския съвет и Народното събрание, които ще имат отношение към нейното изпълнение. Логично е това да се случи след изборите на 4 април.

Автор: Михаил Мишев (31.01.2021 15:16)

Препоръки на младежите от Постоянна Ромска Конференция - част 2

По отношение на политическото участие ние препоръчваме:

- **Предоставяне на възможност за менторство на младежите за развиване на граждански и политически компетенции**
- **Предоставяне на политическо обучение**
- **Предоставяне на възможност за израстване в политическите семейства в страната**
- **Стимулиране участието на младите роми в управлението на младежката политика на национално, регионално, областно и общинско ниво**

По отношение на здравеопазването ние препоръчваме:

- **Достъп до качествено здравеопазване**
- **Насърчаване на здравословен начин на живот**
- **Достъп до здравно, сексуално и репродуктивно образование за млади роми**

По отношение на борбата с дискриминацията/език на омразата ние препоръчваме:

- **Интензивни мерки за превенция на дискриминация и език на омразата**
- **Информационни кампании сред младите роми за възможностите за докладване и противодействие на дискриминация и език на омразата, особено по признак пол, възраст и етнически произход**
- **Възможности за въвличане на млади роми в мониторинг и докладване на език на омразата в медиите и обществената среда**

По отношение на ромската жена ние препоръчваме:

- **Стимулиране на нейната еманципация**
- **Предоставяне на възможност и подкрепа на ромската жена при семейното планиране**
- **Изграждане на разбиране в младата ромска жена, че тя има право на мнение и избор**
- **Целенасочени мерки за подкрепа на ромски жени, жертви на насилие**
- **Мерки за превенция на насилие, основано на пола, сред млади ромски жени, включително чрез кампании и обучение**

Темата за ромските младежи и жена трябва да се яви хоризонтална политика в настоящата стратегия. Ние очакваме да бъдем поканени да участваме активно в разработването на плана за действие, за да гарантираме интересите на младите роми.

Нищо за ромите, без ромите!

Автор: Михаил Мишев (31.01.2021 15:15)

Препоръки на младежите от Постоянна Ромска Конференция

Препоръки от младежите на Постоянна Ромска Конференция

Ромските младежи на този етап не са застъпени в Стратегията, като това ние отчитаме като нейна слабост. Включването на ромската младеж във следните приоритетни направления - заетост, образование, здравеопазване и борба с дискриминацията/език на омразата, ние предлагаме включването и на следните две - политика, ромската жена. Посочените приоритети ще гарантират отключването и развитието на потенциала на ромските младежи. Бързо растящото ромско население и все по-младата му демография са индикатори, че инвестирането в ромските младежи ще бъде ключово за развитието на България. Имайки това предвид, ние констатираме, че инвестирането в мерки и политики за осигуряването на равноправното стъпване на пазара на труда е ключово; качественото и конкурентноспособното образование е ключово; безопасната и адекватна защита срещу дискриминацията/език на омразата е ключово; предоставянето на възможност за израстване и развитието в държавни институции и политически семейства е ключово; качественото и достъпно здравеопазване е ключово; еманципацията на ромската жена е ключово. Затова:

По отношение на заетостта ние препоръчваме:

- **Достъп до висококвалифицирания пазар на труда**
- **Възможност за квалификация и преквалификация**
- **Стимулиране на предприемачеството сред младите ромски младежи**
- **Нарочни мерки за обучение, стажуване и работа в държавните институции за ромски младежи**
- **Активиране на програмата "Младежка гаранция"**
- **Предоставяне на възможност за ранно кариерно ориентиране**
- **Предоставянето на възможност и подкрепа на младежите за ориентиране на пазара на труда и лесното намиране на работа**

По отношение на образованието ние препоръчваме:

- **Създаване и/или актуализиране на учищната мрежа/база**
- **Достъп до качествено образование**
- **Създаване на мерки за ограничаване на първична и вторична сегрегация на училищните заведения**
- **Създаване на механизми за стимулиране и подкрепа на ромски младежи във висшето образование**
- **Достъп до дигитална среда и нови технологии**
- **Създаване и предоставяне на безопасна среда на младежите в учищните заведения**
- **Предоставяне на възможност и подкрепа на младежите за развиване на меки умения**
- **Предоставяне на възможност за менторство на младежите**

Автор: Христо Смоленов (31.01.2021 14:48)

Отрицателно становище по предлаганата Стратегия

децата ромчета в детските градини и началното училище, ако родителите декларират тяхната етническа принадлежност, то трябва да има такава декларация, която да е подписана от родителите. Това ще помогне за прецизни количествените индикатори. Например колко ромски деца са интегрирани. Мониторинговия доклад може да засече броя на интегрираните ромски ученици по декларациите на родителите.

Автор: Лиляна Ковачева (29.01.2021 16:40)

СТАНОВИЩЕ НА Д-Р ЛИЛЯНА КОВАЧЕВА 3

1. Наименованието да бъде НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА РАВЕНСТВО, ВКЛЮЧВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ (2021-2030).

2. Националната стратегия отстъпва на препоръчани от Европейската комисия чрез Съобщението на Комисията до Европейския Парламент и Съвета от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на ЕС за ромите за равенство, включване и участие“, затова е необходимо двата документа да се синхронизират.

3. Да се приложи изцяло три-стълбовия подход на ЕС и да се гарантира: ефективно равенство за ромите с всички останали членове на обществото; социално-икономическо включване; участието на ромите в политическия, социалния, икономическия и културен живот на страната.

4. Приемането на Стратегията да стане не само с решение на Министерски съвет, а чрез решение на Народното събрание, както беше при предишната стратегия.

5. Да има ясни, конкретни приоритетни мерки, както и ясни и конкретни количествени и качествени индикатори за постигнати резултати.

Автор: Лиляна Ковачева (29.01.2021 16:38)

СТАНОВИЩЕ НА Д-Р ЛИЛЯНА КОВАЧЕВА 2

Слабостите на старата стратегия:

- Слаб и ограничен достъп до мониторинговите доклади и отчети на стратегията;

- Липса на експерти, представители на ромската общност в екипа на Секретариата; с това се обяснява факта, че 90% от ромската общност не е чувала за стратегията, която е написана за тяхното интегриране. Във всички останали европейски държави за контактното лице е избран ром/ка, единствено в България това не е спазено.

- Липса на информираност на обществото за изпълнението на Стратегията и посочване на постигнати конкретни резултати; за целия период, нито една медия не е направила и едно предаване или статия за Стратегията;

- Липса на капацитет на НСЕИВ; липса на конкретни експерти от релевантните министерства за съответните приоритети и ведомства, които да са ангажирани с изпълнението на Стратегията.

С оглед да бъдат избегнати слабостите от старата стратегия предлагам в новата Стратегия:

Автор: Лиляна Ковачева (29.01.2021 16:36)

СТАНОВИЩЕ НА Д-Р ЛИЛЯНА КОВАЧЕВА

Становище от Д-р Лиляна Ковачева, относно предлагания за обсъждане проект на **Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021 - 2030**, която ще замени настоящата Национална стратегия на Република България за интеграция на ромите 2012-2020.

Като участник в работната група за изготвяне на първата стратегия (участвах в изготвянето на мерките и индикаторите в приоритет Образование), още тогава изразих несъгласие с терминологията относно заглавието на Стратегията 2012-2020, както и относно определянето на термина "роми". В новата Стратегия това определение е променено, но според мен отново е неудачно (несъгласие с него се изразява и от проф. дсн Майя Грекова) и вътрешно противоречиво – започва се от твърдение, че роми са тези, които се "възприемат" (а не са "възприемани") като такива (т.е. имат ромска идентичност), и завършва, че те могат да се определят като турци, българи и т.н. (т.е. да имат друга идентичност).

Автор: Майя Грекова (09.01.2021 23:22)

Бележки по Националната стратегия на РБ за приобщаване и участие на ромите 2021-2030

PDF файл с това заглавие е изпратен на s.minkov@government.bg на 8 януари 22.45 ч.

Заклучението е:

В този вид Национална стратегия на РБ за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 е поредният документ за "интеграция на ромите", в който не се поема никакъв конкретен ангажимент по отношение на ромите. В този вид Стратегията не трябва да се приема. Защото за пореден път публично демонстрира липсата на действителен политически интерес за положителна промяна в настоящата ситуация на ромите в България.

проф. дсн Майя Грекова

Автор: Камен Макавеев (09.01.2021 22:56)

Препоръки от НРК Интелект и Асоциация Интегро

Стратегията е нужно:

1. Да се придържа към насоките на ЕК и да признава, че не всички роми са социално изключени, но всички могат да преживеят дискриминация и обезвластяване, изразяващо се в отказване на права и избори.
2. Да приложи изцяло три-стълбовия подход на ЕС и да гарантира:
  - ефективно равенство за ромите с всички останали членове на обществото,
  - социално-икономическо включване и
  - участие в политическия, социалния, икономическия и културен живот на страната.
3. Да заяви силен ангажимент на държавата за борба с продължителната дискриминация към ромите и анти-ромския расизъм.
4. Да вземе предвид етническите измерения на бедността с помощта на SILK и други налични надеждни данни за това
5. Да съдържа ключови количествени показатели за наблюдение на изпълнението на заложените цели

Също така, нужно е по-нататъшно партниране с всички заинтересовани страни, особено с представителите на ромската общност, за разработване на детайлен, смислен план за изпълнение на СТратегията, подплатен с портфолио на индикаторите, разработени по модела S-P-O (structure-process-outcome indicator model).

По-детайлно Становище предоставяме на НКТ.

Автор: Деян Колев (09.01.2021 22:52)

Становище на Център Амалипе към Националната стратегия за приобщаване и участие на ромите

Становището е изпратено до Вицепремиера и Председател на НССЕИВ. Налично е на <https://amalipe.bg/stanoviste-nsir/>

Автор: Пламена Николова (09.01.2021 21:37)

Становище на Национална мрежа за децата 3 част

- Да се зложат ясни цели и стратегии, свързани с последователна **жилищна политика**, която да преодолее критичните проблеми с капсулираните ромски общности и съпътстващите този начин на живот проблеми, включително здравни, епидемиологични, инфраструктурни, екологични и др.;
- Да бъде развита **координацията на местно равнище** между институции, организации и местни лидери в общността за преодоляване на конкретни проблеми на ромските общности, които са много различни една от друга и често имат напълно различни интеграционни нужди;

- Да се заложи отсъстващия към момента акцент върху **ромското лидерство** и самоорганизация, което предполага решаване на проблемите отвътре навън чрез общността и прави мерките и решенията много по-трайни, устойчиви и приветствани от членовете на общността.
- Да се очертаят ясните взаимовръзки при изпълнение на тази стратегия с всички останали стратегически документи и правна рамка.

Национална мрежа за децата остава на разположение със своята експертиза и готовност за съдействие и подкрепа при разработването на Национална стратегия за приобщаване и интеграция на ромите, както и за всяка политика, целяща повишаване на благосъстоянието на децата в България и се надява на отворен и продуктивен диалог с отговорните институции.

Национална мрежа за децата

Януари 2021 г.

Автор: Пламена Николова (09.01.2021 21:37)

Становище на Национална мрежа за децата 2 част

Специфични препоръки

На база на дългогодишния опит на терен и експертизата на организациите-членове на Национална мрежа за децата предлагаме следните специфични препоръки да залегнат в Стратегията:

- Да се **постави категоричен акцент за пълна нетърпимост и прилагане на цялата строгост на закона към проявите на дискриминация и радикализация** и всички случаи на етническа омраза и насилие под всякаква форма; това е абсолютно наложително предвид многократните прояви на подобна радикализация спрямо ромите от страна на крайнодесни и националистически организации (но не само), включително употребявана и на политическо ниво, както и радикализацията, която се случва сред самите роми поради трайна бедност и ниско ниво на образование и социално включване (случаят Пазарджик например); преодоляването на тези проблеми е базисна предпоставка за създаване на условия на съвместно мирно съжителство,

отговарящо на етическите стандарти на европейските държави в XXI век.;

- Да се проведе **политика за пълно премахване на сегрегирани училища** в страната – макар и Законът за училищното и предучилищното образование да забранява съществуването на сегрегирани паралелки в рамките на едно училище, все още съществуват напълно сегрегирани училища, които позволяват повторението на един и същи модел на поколенчески предавани проблеми, свързани с липса на образование и трайна бедност и маргинализация;
- Да се обособят специфични цели и индикатори за **деца и жени от ромски етнически произход**; споменаването им в приоритети Образование и Здравеопазване не предполага достатъчно широк контекстуален анализ на специфичните проблеми на тези две групи спрямо собствената им общност, както и спрямо обществото като цяло и това не позволява прецизно насочване на политиките по интеграция спрямо тях; в тази връзка да се създадат ясни препратки в Стратегията с Европейската детска и Европейската младежка гаранции, които поставят базисното ниво на задоволяване на потребностите и грижа на държавите в ЕС за техните деца и младежи;
- Да се изведе като **специфична цел ранното детско развитие**; макар и да се посочва важността на ОГРДВ за ромските деца, ранното детско развитие включва множество здравни, социални и образователни аспекти, които са ключови за адекватното развитие на ромските деца и приобщаването им в училище и по-късно като успешни възрастни в обществото;
- Да се постави особено категорично **проблемът с детски бракове чрез прилагане в пълнота на законовите разпоредби спрямо нарушителите** за изкореняване на тази порочна практика, която все още съществува в някои ромски общности; опитът показва, че една част от органите на изпълнителната и съдебната власт в страната прилагат правовия ред в случаи на докладвани детски бракове и семейно съжителство, но това все още не важи за 100% от случаите; да се заложи достатъчен ресурс и капацитет за промотирането на здравното и сексуалното образование и семейното планиране като ефективни инструменти за противодействие на ранните бременности и раждания сред ромските младежи;
- Да се направят достатъчно ясни връзки и анализи, свързани с **ромската бедност и ромската демография**, които да подпомогнат планирането на подходящи цели и дейности за преодоляването им, както и да изграждат връзки с други съществуващи стратегически документи и политики по темата; огромна част от живеещите в бедност и риск от социално изключване и/или в маргинализация български граждани са етнически роми; да се проследяват статистически така наречените **джобове на бедност**, които са свързани с гетата и маргинализираните общности и много често остават извън обсега на социалната система и нейните услуги;

Автор: Пламена Николова (09.01.2021 21:36)

Становище на Национална мрежа за децата

Становище на Национална мрежа за децата по

Проект на Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030

Национална мрежа за децата (НМД) е обединение на над 135 граждански организации и съмишленици, работещи за и с деца и семейства в цялата страна. Насърчаването, защитата и спазването на правата на детето са част от ключовите принципи, които ни обединяват. Ние вярваме, че всички политики и практики, които засягат пряко или косвено децата, следва да се изготвят, прилагат и съблюдават, като се взема предвид принципът за висшия интерес на децата и с активното участие на самите деца и младежи.

Национална мрежа за децата приветства изработването на Национална стратегия за приобщаване и участие на ромите за следващия програмен период. В същото време сме обезпокоени от липсата на широк диалог и привличане на експертната на всички заинтересовани страни в процеса на изработване на стратегически документ с такова основополагащо значение за процес от огромно значение за просперитета на всички български граждани. Затова изразяваме категорично становище, че е необходимо удължаване на срока на обществена консултация и подновяване на процеса по работата за редакция на Стратегията, в която да бъдат включени широк набор от участници от институции и граждански организации, представляващи и защитаващи интересите на ромите в България.

Общи коментари

Макар и да включва важни аспекти от проблемите, свързани с интеграцията на ромите през последните десетилетия, както и да отчита част от специфичните трудности и предизвикателства пред представителите на етническата група, Национална стратегия за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 не почива **на детайлен анализ на изпълнението на предходната стратегия и свързаните с нея оперативни планове и документи, включително финансови такива**. Не са направени изводи за силните и слабите страни на прилаганите досега интеграционни подходи и предложения за корекции в новите дейности и очаквани резултати. В Стратегията не са заложили **ясни цели и съответните измерими специфични индикатори** за постигането им, без които мониторингът и оценката биха били невъзможни. Без основни стратегически елементи и при толкова общо заложили приоритети ще бъде невъзможно да се изготви работещ и ефективен план за изпълнение на стратегията, което предварително я обрича на неуспех и блокира процесите в следващото десетилетие. На мнение сме, че ромската интеграция е процес, който въпреки годините на усилия и значително финансиране, не е успял да доведе до устойчивост и категорични резултати, затова не бива да позволяваме още един стратегически период да бъде изгубен напразно без да внесе сериозна подобрение в живота на ромите в България.

Автор: Мария Методиева (09.01.2021 20:08)

Становище на фондация "Тръст за социална алтернатива"

Становището на Тръст за социална алтернатива е изпратено по имейл на Председателя на НССЕИВ, както и на Секретариата на НССЕИВ. Налично е на интернет страницата на Тръст за социална алтернатива на адрес: www.socialachievement.org

Автор: Деян Колев (09.01.2021 19:48)

Удължаване на срока за обществено обсъждане на проекта за Национална стратегия на Република България

На 9 декември 2020 година Администрацията на Министерски съвет публикува за обществени консултации проект на Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите. Той е предложен от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси, без да е предшестван от сериозен консултативен процес и реално участие на гражданските организации. В резултат на това, голяма част от работещите по въпросите на ромската интеграция организации, имат множество забележки и конкретни предложения по този работен вариант.

Настояваме за удължаване на срока за обществено обсъждане на проекта за Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите и за качествено нов консултативен процес поради следните причини

1. Процесът на подготовка на проекта за Национална стратегия до този момент е по-скоро изключващ и ограничен единствено до организациите, членуващи в НССЕИВ. Както знаете, след като ромските организации масово напуснаха Националния съвет през 2013 и 2017 година, той в никакъв случай не може да бъде приет за представителна структура при взаимодействието с гражданските организации работещи за интеграция на ромската общност. Той категорично не отговаря на Изискванията на Европейската комисия за реално участие на ромските организации, както и на включващия начин, по който бе подготвена предходната Национална стратегия за интеграция на ромите.
2. Предложеният проект на Национална стратегия отстъпва на множество от възможностите, препоръчани от Европейската комисия чрез новата Европейска ромска стратегическа рамка за равенство, приобщаване и участие, оповестена на 7 октомври, както и на част от най-важните достойнства на предходната Национална стратегия за интеграция на роми. Много от работещите на терен ромски и про-ромски граждански организации имат конкретни предложения към новия стратегически документ. За да бъдат те детайлно разгледани и включени в новия документ е необходим съдържателен дебат, какъвто до момента не се е случил и не се случва в рамките на обявената съгласувателна процедура.

Автор: Николай кирилов (09.01.2021 17:21)

Коментар върху Националната стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите От Ни

Необходимо е залагане на механизъм за конкретизиране на стратегията, имайки в предвид предстоящото преборяване и някои пропуски и несъвършества на този етап. С документа следва да заложи мероприятие за приемане на План за действие и срокове. Една от поуките от прилагането на предишната стратегия, е че следва да се преодолеят недостатъците по отчетността по изпълнение. От казано следва:

- разширяване на кръга на участници в последващо обсъждане на конкретни мерки и политики по изпълнение на стратегията
- учредяване на постоянна работна група по изпълнение на стратегията
- конструиране на група за одит по изпълнението от независими експерти

Липси и неодстатъци на документа

- В документа не се използват статистически данни или данни от изследвания на институти и независими експерти
- на практика липсва икономически и бюджетен анализ по изпълнение на стратегията, както и ползите от интеграцията на ромите
- пандемията от КОВИД се споменава абстрактно, без да се отбележат последствията върху ромската общност, както влошаването на социално- икономическо положение на ромите
- В областта на заетостта не е отчетено, че 70-80% от новите безработни са Роми
- При жилищните условия няма анализ на принудителните евикции и правото на собственост, приоритет на предишната стратегия, а в тзи липсва въпреки влошаване на ситуацията.

Автор: Krassen Stanchev (09.01.2021 16:52)

Кратко резюме на становище изпратено по ел. поща от Красен Станчев

**Цялото становище е пратено по мейл на г-н Минков
вчера.**

**Предполагам, че ще бъде достъпно за всички и
може би полезно.**

К. Станчев

Общи препоръки

1. Има много пропуски, неточности и донякъде отказ от пряк анализ на стопанска и друга статистика, особено такава, която отразява действителността към края на 2020 г. Това трябва да бъде поправено, за което са нужни срокове, външен (независим) наблюдател и процедури.
2. Неотходма е синхронизация с други стратегии и документи, включително плана за възстановяване и промени в политиката по заетостта, МРЗ и трудовите договори.
3. Има прости, евтини, почти безплатни начини за увеличаване на формалната заетост, здравето и пенсионно осигуряване. За тях изобщо не е мислено.
4. Отчетността по предишната стратегия е подробна, но не и информативна: не ясно кои цели са изпълнени, до каква степен, колко ефикасно и ефективно. Затова има пропуски и тук. Това трябва да се промени. Това го повтарят и хората от БАН от години.
5. Следва да има позоваване на български анализи, които добре отразяват положението в различните области. Прозира стремеж от политическа коректност при цитирането, има едно позоваване на БАН, източникът е добър, но не е достатъчен. Докладите по дискриминацията просто сякаш не съществуват. Но са международно признати за обективни.
6. Не може такава стратегия да мине без нарочна работна група. Би било добре тя да се координира от външна, консенсусна фигура, а изпълнението да има външен одитор.

Това е накратко, само по начина на списване.

П.: Извинявам се за печатните грешки. В момента не мога да чета.

Автор: Алексей Пампоров (09.01.2021 16:30)

Необходимо надграждане

Предлаганата стратегия с хоризонт 2030 е несъмнено по-добра от предходната НСРБИР 2020.

Вероятно могат да се изчистят още малко неща, ако се организират допълнителни работни групи по приоритети, но дори и в този вид документът отговаря на всички европейски изисквания, както бяха разпратени преди няколко месеца.

Добре е, че са взети предвид повечето препоръки, направени от ИИНЧ-БАН (2018), ИИОЗ-БАН (2019) и ИФС-БАН (2020), както и бележките от независимите граждански доклади (2017-2019).

Имайки предвид предходния ни опит с НСРБИР и Националния план за действие, проблемът никога не е в самата стратегия, а в нежеланието или неумението на

публичните администрации по места да прилагат мерките и дейностите, съгласно плана.

От тази гледна точка, стратегията може да остане и така както е, но планът за действие задължително трябва да съдържа детайлно разрисани мерки и дейности, с прозрачни и конкретни количествени индикатори, които да позволяват текущ мониторинг, оценка и контрол на изпълнението с ясно посочена административна отговорност и съответни санкции, като мярка за превенция на скритата дискриминация.

Задължително е в това отношение да се изработи съпътстващ документ, който да урежда административно задълженията на администрацията по планиране, отчетност и контрол, в рамките на единен мониторингов механизъм, например:

- 1) Изработване и нормативно утвърждаване на единна национална методология за мониторинг, оценка и контрол на качеството на интеграционните политики, която да съдържа ясно и еднозначно дефинирана терминология и изисквания към събирането на данни (в момента няма ясна терминология и се отчитат неприемливи данни)
- 2) Изработване и нормативно утвърждаване на национален механизъм за събиране на данни във връзка с единната методология, който да съдържа ясна система на субординация, задължения и отговорности на експертите от всяко едно от нивата (индикаторната система се разминава със сигнатурите в плана за действие, а местните администрации очевидно нямат капацитет за боравене с такива данни и със СМОК)
- 3) Практически обучения на общинските, областните и националните експерти за работа с бази данни и стандартизирани формуляри, които ще бъдат изработени в рамките на единната методология. (защото в момента е пълнен хаос в отчетите и данните на ниски нива, включително с противоречиви данни)
- 4) Подобряване на визуализацията на мониторираните индикатори с цел по-добра публичност и прозрачност на извършването дейности и включените заинтересовани страни (сайтът ни препраща към общи национални данни от 2017, вместо към конкретни проекти, мерки и дейности, както са заложили в плана за действие. Има нужда от пълна реорганизация, която да бъде възложена на специалисти работещи с данни, а не на граждански организации, без опит с големи масиви хетерогенни данни - както се получи във втори кръг при изработването на самата СМОК, плодовете от което [не можем да] берем до днес)

С уважение, доц.д-р Алексей Пампоров (ИФС-БАН)

Автор: Гергана Ефремова (09.01.2021 00:01)

Становище на Фондация "Заедно в час" - 4 част

Специфични коментари - 2 част

- Смятаме, че за успешно реализиране на целите в този приоритет е необходимо да се заложат още две цели:

- “Повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна и многоезична среда и специфично с деца и ученици от ромски произход”. Според TALIS 2018 едва 26,5% от българските учители са били подготвени по време на академичната си подготовка за преподаване в мултикултурна или многоезична среда и едва 31,4% са участвали през последните 12 месеца в дейности по теми, свързани с преподаването в мултикултурна или многоезична среда. В същото време повече от 40% от българските учители преподават в училища, в които повече от 10% от учениците са с майчин език, различен от езика на преподаване. В България добър пример за програма, подкрепяща педагозите за работа в мултикултурна среда, е програмата „Заедно в пъстър свят“, провеждана пилотно от фондация “Тръст за социална алтернатива” и придобиваща все по-широка популярност в образователните среди.

- “Повишаване на ръководния капацитет в образователните институции за управление на мултикултурна институция и създаване на организационна култура на толерантност и нетърпимост към дискриминация с уважение към индивидуалните нужди на всяко дете и ученик, към различието, достойнството и основните човешки права”. Вярваме, че повишаване на капацитета на педагогическите специалисти да разпознават проявите на нетолерантност и развиване на подход за справяне с тях, както и за осигуряване на климат, в който всеки член на училищната общност (ученици, родители, преподаватели, лидерски екип) се чувстват подкрепени и зачетени, е от ключово значение за успеха на Стратегията.

- Предлагаме, с цел реално осигуряване на достъп до качествена ранна детска грижа и предучилищно образование, да бъде добавена цел “Гарантиране на безплатен достъп до ранно образование на децата, живеещи в бедност или риск от бедност, като стъпка в посока пълно отпадане на таксите за всички деца и всички възрастови групи”.

Надяваме се нашите предложения, включително предложението за удължаване срока на консултацията и провеждане на отворена дискусия с всички заинтересовани, да бъдат взети предвид и оставаме насреща за по-широка дискусия по документа и конкретно относно приоритет “Образование и обучение”.

С уважение,

Траян Траянов

Изпълнителен

директор

час"

Автор: Гергана Ефремова (09.01.2021 00:00)

Становище на Фондация "Заедно в час" - 3 част

Специфични коментари:

Предвид експертизата на Фондация "Заедно в час", бихме искали да направим следните предложения относно Приоритет "Образование и обучение" :

- Предлагаме към оперативната цел да бъде добавено "недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата" в българската образователна система". Това е ключово от една страна по отношение на развиване на толерантност и нетърпимост към дискриминация у децата и учениците, от друга с цел да се гарантира, че всички участници в процеса ще подхождат към децата, учениците, родителите и педагогическите специалисти от ромски произход с респект към различието, достойнството и основните човешки права.
- Предлагаме да бъде добавена нова обща цел "Разработване и прилагане на съвременна и ефективна методология за изучаване на български език от деца и ученици, за които той не е майчин". Както е посочено в анализа на ситуацията в самата Стратегия, *"Езиковата интеграция е най-добрият възможен начин за успешна последваща социализация на пазара на труда и е ключ към преодоляването на сегрегацията и концентрацията на бедност, основана на етнически характеристики."*

Автор: Гергана Ефремова (08.01.2021 23:57)

Становище на Фондация "Заедно в час" - 2 част

Общи коментари:

- Така разписаният документ е непълен и неясен - липсват индикатори за изпълнение на стратегията; мерките за постигане на целите са заложи в План за действие за изпълнение на Стратегията, но самият план не е наличен за коментари и становища. Това поставя под въпрос ефективността на изпълнение на Стратегията като цяло.
- Дефиницията на целевата група е неясна - не става ясно дали включва само хора, които се самоопределят като роми, или и хора, които се самоопределят по друг начин, но имат същите културни и социални характеристики. В много части на Стратегията не става ясно, че именно ромите са целевата група, говори се за *"етнически малцинства"* / *"хора, живеещи в бедност"* като цяло.

- Необходим е много по-силен фокус върху ромската жена, което е ясно застъпено в Съобщението на Европейската комисия от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на ЕС за ромите за равенство, включване и участие“.

Автор: Гергана Ефремова (08.01.2021 23:56)

Становище на Фондация "Заедно в час" - 1 част

Фондация "Заедно в час" подкрепя създаването на Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите 2021-2030, подробният анализ на ситуацията и включените в Стратегията приоритети и цели, макар и те да не обхващат всички ключови нужди.

В същото време смятаме, че за приемането на такъв важен документ и за да се подсигури, че той отразява всички нужди на целевата група, е необходим много по-широк консултативен процес с много по-активно участие на гражданския сектор и ромските общности в България. Затова бихме призовали за удължаване срока за консултации и за качествено нов консултативен процес, включващ отворени дискусии с граждански експерти и организации и представители на целевите групи на Стратегията.

В допълнение към това, бихме искали да обърнем внимание на някои коментари и предложения.

Автор: Орхан Тахир (08.01.2021 17:15)

Отлагане на приемането, докато няма истинско обсъждане

Дами и господа управляващи,

Европейската комисия е дала срок на националните правителства да представят новите стратегии за ромите до септември 2021 г. Българското правителство е обявило срок за обществени консултации по своя проект на стратегия от 10 декември 2020 г. до 9 януари 2021 - това е крайно недостатъчен срок. Почти никой не знае дори, че се правят такива онлайн консултации на този портал по време на Коледа и Нова година. Срокът трябва да бъде удължен за провеждане на истинско обществено обсъждане с всички заинтересовани страни. Национална стратегия за десетгодишен период не може да бъде приета по този начин, това е несериозно и скандално. Бойкотираме!

Автор: Emiliya Dancheva (08.01.2021 16:16)

Без широко обществено обсъждане, никаква стратегия!

Защо се бърза с приема на Стратегията, когато срока за подаване е до Септември? С кого бе обсъдена тази стратегия? С една или две организации или заради Ковид обстановката сте претупали тази част. Категорично документът не трябва да бъде приеман без широко обсъждане в ромската общност. БОЙКОТ!

Автор: Asen Kolev (06.01.2021 17:21)

Предложения

1. Наименованието "за приобщаване и участие" не е научно издържано.
2. Щатните членове на НССЕИВ не участват в решаване проблемите на ромската общност.
3. Стратегията не е обсъждана от членовете на НССЕИВ.
4. Стратегията е разработена в общ, декларативен аспект.
5. Не се поставя за обсъждане планът за дейности по изпълнението ѝ.
6. Няма предложения за решаване конкретните проблеми на ромските квартали.
7. Досегашните документи за инеграция на ромската общност са съществували формално - по тях нищо не е изпълнено.
8. За осигуряване финансови средства от ЕС са необходими разработени планове и програми.

История

Начало на обществената консултация - 10.12.2020

Приключване на консултацията - 31.01.2021

Справка за получените предложения

Справка или съобщение.